

**Ålands
vårdinstitut**

LÄROPLAN

**Utbildningsprogram för handikappomsorg
40 sv**

INNEHÅLL

1.	KRAV FÖR ATT FÅ PÅBÖRJA UTBILDNINGSPROGRAM FÖR HANDIKAPPOMSORG	4
2.	ÖVERGRIPANDE MÅL FÖR INRIKTADE STUDIER INOM HANDIKAPPOMSORG	4
3.	DE ETISKA OCH SAMHÄLLELIGA UTGÅNGSPUNKTERNA FÖR HANDIKAPPOMSORG, 4 sv	4
3.1	Handikappolitik, 1,5 sv	4
3.2	Normalisering, integration och inklusion, 1 sv.....	5
3.3	Kompetens- och personlighetsutveckling, 1sv	5
3.4	Hållbar utveckling och livskvalitet, 0,5 sv	5
4.	BEMÖTANDE AV HANDIKAPPADE PERSONER, 7 sv.....	5
4.1	Målinriktad handikappomsorg och arbetsprocesserna, 0,5 sv.....	5
4.2	Missbruk, övergrepp, sårbarhet och kriser, 1 sv.....	6
4.3	Kommunikationsmetoder, 1,5 sv	6
4.4	Nätverksarbete och familjecentrerat synsätt, 1 sv.....	6
4.5	Handikapp, tilläggshandikapp, sjukdomar och läkemedel, 3 sv.....	7
5.	INDIVIDUELL HANDIKAPPOMSORG, 24 sv.....	7
5.1	Vård- och omsorgsplanering, 1 sv.....	7
5.2	Handledning och konsultation, 1 sv	7
5.3	Rehabilitering/habilitering och ergonomi, 2 sv.....	8
5.4	Huslig ekonomi och hemvård, 1 sv	8
5.5	Välfärdsteknologi och stimulerande fritidssysselsättning, 2 sv	8
5.6	Fostran, vård och omsorgsarbete, 3 sv.....	9
5.7	Inläring i arbete, 14 sv (7+7).....	9
6.	FRITT VALBARA STUDIER, 2 sv.....	9
7.	LÄRDOMSPROV, 3 sv.....	9

1. KRAV FÖR ATT FÅ PÅBÖRJA UTBILDNINGSPROGRAM FÖR HANDIKAPPOMSORG

De studerande kan inleda utbildningsprogrammet efter att ha avlagt de gemensamma yrkesinriktade studierna (modulerna stöd för utveckling och handledning, vård och omsorg samt rehabilitering) med godkänt vitsord.

2. ÖVERGRIPANDE MÅL FÖR INRIKTADE STUDIER INOM HANDIKAPPOMSORG

De studerande ska skapa en helhetsbild av handikappomsorg, samt öka sin beredskap inför framtidens utmaningar inom handikappomsorgen. De studerande ska kunna samarbeta och utveckla ett aktivt deltagande i den lärande organisationen samt ge kunskaper och metoder för att på ett professionellt sätt vara verksamma inom handikappomsorgen.

Mål och centralt innehåll i denna läroplan gäller för god nivå.

I utbildningsprogrammet för handikappomsorg ingår följande studier:

- De etiska och samhälleliga utgångspunkterna för handikapparbete 4 sv
- Bemötande av handikappade personer 7 sv
- Individuell handikappomsorg 24 sv
- Fritt valbara studier 2 sv
- Lärdomsprov 3 sv

3. DE ETISKA OCH SAMHÄLLELIGA UTGÅNGSPUNKTERNA FÖR HANDIKAPPOMSORG, 4 sv

3.1 Handikappolitik, 1,5 sv

Mål och innehåll:

De studerande ska lära sig att se funktionshindrade som aktiva samhällsmedborgare och resurser i samhällsplanering och –utveckling. De ska även upptäcka framtidsvisioner om kommande behov som har samband med personer med funktionshinder och det växande antalet funktionshindrade bland äldre personer i samhället. De studerande ska kunna beakta bestämmelser och principer som styr social- och hälsovårdens verksamhet samt kunna motivera sitt handlande och ge råd om rättigheter och påtryckningsmöjligheter i samhället med hjälp av lagstiftning och rådgivande dokument. De studerande ska kunna strukturera de rättigheter och skyldigheter som ingår i arbetsavtalet för närvårdare. De ska kunna utforma en arbetsansökan och ett arbetsavtal. Studerande ska få kunskap om olika servicetjänster i relation till de funktionshindrade.

3.2 Normalisering, integration och inklusion, 1 sv

Mål och innehåll:

De studerande ska med handledning kunna tillämpa principerna för normalisering, integration och inklusion i arbetet som verktyg i vårdrelationer med funktionshindrade.

De studerande ska känna till hur man i olika kulturer förhåller sig till funktionshindrade och kunna tillämpa denna förståelse i mångkulturella miljöer. De studerande ska kunna arbeta nära funktionshindrade och vara medvetna om sina egna uppfattningar, attityder och värderingar kring funktionshindrade.

3.3 Kompetens- och personlighetsutveckling, 1 sv

Mål och innehåll:

De studerande ska vara förtroagna med kvalitetstänkandet och kunna tillämpa de vanligaste metoderna för att utveckla kvaliteten.

Varje studerande ska inse betydelsen av att utveckla sin personlighet och sin professionella yrkesskicklighet samt att kontinuerligt utveckla dessa. De studerande ska lära sig att värdesätta sitt yrke med funktionshindrade.

3.4 Hållbar utveckling och livskvalitet, 0,5 sv

Mål och innehåll:

De studerande ska i sitt arbete kunna iaktta principerna för hållbar utveckling. De ska även inse sin egen roll och sitt ansvar i samhällsutvecklingen. De studerande ska kunna välja vårdredskap och konsumtionsförmådenheter med beaktande av livscykelanalysen. Studerande ska reflektera över hur samhällsservicen (t.ex. post, IT, bank, dagligvaror) tar de funktionshindrades behov i beaktande.

4. BEMÖTANDE AV HANDIKAPPADE PERSONER, 7 sv

4.1 Målinriktad handikappomsorg och arbetsprocesserna, 0,5 sv

Mål och innehåll:

De studerande ska kunna stödja den funktionshindrades egna resurser och utifrån positiv människosyn arbeta på ett resursinriktat sätt. De ska kunna främja den funktionshindrades möjligheter till ett bra och meningsfullt liv.

De studerande ska i vård, fostran och rehabilitering kunna tillämpa kunskaperna om tillväxt, utveckling och inlärning samt om individuell utveckling, tillväxt och fostran som helhet. De studerande ska kunna stödja tillväxt hos barn, ungdomar och vuxna.

4.2 Missbruk, övergrepp, sårbarhet och kriser, 1 sv

Mål och innehåll:

De studerande ska kunna respektera den funktionshindrades självbestämmanderätt och tillsammans med den funktionshindrade och hans familj göra val och beslut som gäller vård och rehabilitering/habilitering.

De studerande ska känna igen tecken på missbruk, övergrepp och våld samt kan ge stöd och handledning om möjligheterna att få hjälp, vård och rehabilitering/habilitering. De studerande ska öka sina kunskaper att bemöta en aggressiv funktionshindrad person eller anhörig och få förståelse för kroppsspråkets betydelse i vårdrelationen. De ska kunna behärska vårdsituationer och vid behov kunna försvara sig själva.

De studerande ska förstå hur människor reagerar vid kris och även förstå betydelsen av att kunna bemöta människor i kris. De studerande ska även känna till metoder för krisbearbetning, kunna motivera hur de skulle bemöta människor i kris.

De studerande ska förstå hur konflikter uppstår och kunna motivera hur de skulle hantera olika situationer. De studerande ska förstå hur man bemöter människor i sorg och kunna motivera sitt förhållningsätt.

De studerande ska som medlemmar av arbetsgruppen kunna stödja den funktionshindrade eller de anhöriga i samband med det första tillkännagivandet om handikappet.

4.3 Kommunikationsmetoder, 1,5 sv

Mål och innehåll:

De studerande ska kunna bemöta patienter som har ett annat modersmål. De studerande ska vid behov kunna använda kommunikationsmetoder som stöd eller ersättning för verbal kommunikation. Den studerande ska kunna beakta nonverbal kommunikation såsom miner, gester och symboler och kunna förstå den nonverbala kommunikationen.

De studerande ska tillsammans med arbetsgruppen lära sig att lösa de problem som möter dem i arbetet som närvårdare.

4.4 Nätverksarbete och familjecentrerat synsätt, 1 sv

Mål och innehåll:

Den studerande ska ha förståelse för nätverkens betydelse för att medvetet och handikapporienterat medverka till nätverkens uppbyggnad samt ska lära sig att samarbeta med anhöriga och den tredje sektorn. Den studerande inser betydelsen av positiv attityd och förhållningssätt till anhöriga för den funktionshindrades hälsa och välbefinnande. Studerande ska öka sin förståelse för samspelet mellan generationerna i familjen.

De studerande ska kunna stödja den handikappade i att upprätthålla sina sociala färdigheter.

4.5 Handikapp, tilläggshandikapp, sjukdomar och läkemedel, 3 sv

Mål och innehåll:

De studerande ska känna till de vanligaste formerna av handikapp samt de vid handikapp vanligaste tilläggshandikappen och sjukdomarna och ska kunna använda sig av denna kunskap då hon/han handleder en funktionshindrad person. Den studerande skall känna till störningar som beror på handikappet. Den studerande ska i sitt arbete kunna tillämpa kunskaperna om de vanligaste mentala problemen. De studerande ska ha kunskap om de vanligaste förekommande läkemedlens effekter och biverkningar på en funktionshindrad person och kan vägleda den funktionshindrade i användningen av dessa samt delge de övriga medlemmarna av arbetsgruppen sina iakttagelser. De studerande kan ansvarsfullt genomföra läkemedelsbehandlingar (per os, subcutant, intramuskulärt, rektalt samt ge inhaleringsmediciner, ögon- och örondroppar). De ska enligt anvisningar kunna dela ut läkemedel på ett säkert sätt.

De studerande ska kunna handleda och motivera funktionshindrade och deras anhöriga i vikten av att följa läkemedelsordinationerna.

5. INDIVIDUELL HANDIKAPPOMSORG, 24 sv

5.1 Vård- och omsorgsplanering, 1 sv

Mål och innehåll:

De studerande ska som medlem i arbetsgruppen kunna avgöra den funktionshindrades behov av vård och omsorg utifrån den funktionshindrades individuella rutiner och vanor. De studerande ska tillsammans med arbetsgruppen utarbeta och upprätthålla en individuell vård- och serviceplan utifrån den funktionshindrades behov. De studerande ska kunna dokumentera och rapportera sina iakttagelser både muntligt och skriftligt. De ska kunna använda IT-kunskaper och teknologi i handikappomsorg.

5.2Handledning och konsultation, 1 sv

Mål och innehåll:

De studerande ska kunna handleda den funktionshindrade och bedöma dennas förmåga att självständigt klara det dagliga livet. De studerande ska kunna handleda andra studerande och vara villiga att utvecklas som handledare samt kunna använda arbetshandledning. De studerande ska veta hur de ska handskas med stress och utmattning. De studerande ska lär sig att begära konsultation för att garantera god vård. De studerande ska kunna be om hjälp i nya situationer. De studerande ska kunna använda sina handledningsmetoder för att kunna leda verksamhetsinriktade grupper.

5.3 Rehabilitering/habilitering och ergonomi, 2 sv

Mål och innehåll:

De studerande ska ha ett rehabiliterande arbetssätt i arbetet inom handikappomsorgen. De studerande ska känna till de rehabiliterande tjänster som används vid arbete bland funktionshindrade, som medlemmar av arbetsgrupper delta vid fastställandet av funktionshindrades rehabiliterings-, habiliteringsbehov och kunna genomföra rehabiliteringsplaner enligt anvisningar. De studerande ska kunna handleda funktionshindrade i användningen och anskaffningen av hjälpmedel och apparater i enlighet med givna anvisningar. De studerande kan instruera den funktionshindrade att använda hörsel- och synhjälpmedel på ett riktigt sätt. De studerande ska behärska principerna för ergonomiskt arbetssätt inom handikappomsorgen och en riktig lyft- och förflyttningsteknik samt informera anhöriga och familjemedlemmar om detta. De studerande ska kunna utföra läges- och rörelsevård av handikappade utifrån erhållna anvisningar. De studerande ska kunna leda rehabiliterande aktiveringsprojekt.

De studerande ska kunna motivera och uppmuntra den funktionshindrade till aktivitet. De ska vara medvetna om motionens positiva inverkan på prestationsförmågan, sinnesstämningen och den sociala interaktionen samt kunna motivera och handleda den funktionshindrade att röra sig.

5.4 Huslig ekonomi och hemvård, 1 sv

Mål och innehåll:

De studerande ska kunna bedöma den funktionshindrades näringstillförsel och ge handledning om goda matvanor och tillämpa information om specialdieter samt tillreda och hantera mat så att den är estetiskt tilltalande och tillfredsställer den funktionshindrades behov. De studerande kan tillreda ändamålsenlig kost samt assistera vid måltiderna samt handleda den funktionshindrade som använder hjälpmedel. De studerande ska kunna ge akt på den funktionshindrades vätskebalans och eventuella störningar i den. De studerande ska kunna handleda den funktionshindrade och bedöma hennes/hans förmåga att självständigt klara det dagliga livet och hushållsgöromålen. De studerande ska kunna bedöma hur boende- och levnadsmiljön påverkar den funktionshindrades funktionsförmåga och livskvalitet.

De studerande ska kunna handleda och stödja om individuellt boende och gruppboende.

5.5 Välfärdsteknologi och stimulerande fritidssysselsättning, 2 sv

Mål och innehåll:

De studerande ska i samarbete med andra sakkunniga kunna handleda den funktionshindrade i anskaffningen och användningen av hjälpmedel som underlättar ett självständigt liv.

De studerande ska med kreativa metoder kunna göra vardagslivet meningsfullt. De studerande ska kunna tillämpa musikpedagogiska metoder, visuella uttrycksmetoder och olika typer av hantverk.

De studerande ska lära sig att främja de funktionshindrades möjligheter som myndiga individer till ett gott och meningsfullt liv. De studerande ska vara medveten om motionens positiva inverkan på prestationsförmågan, sinnesstämningen och den sociala interaktionen.

De studerande ska kunna stödja den funktionshindrades sexualitet som en del av hennes/hans identitet och personlighet.

De studerande ska kunna stöda, som en medlem av arbetsgruppen en trivsamt och trygg livsmiljö samt ett boende som är anpassat till den funktionshindrades behov.

5.6 Fostran, vård och omsorgsarbete, 3 sv

Mål och innehåll:

De studerande ska i vård, fostran och rehabilitering/habilitering kunna tillämpa kunskaperna och stödja tillväxt, utveckling och inläring samt ha kunskaper om individuell utveckling, motorisk utveckling, tillväxt och fostran som helhet. Den studerande ska använda sig av sina kunskaper om olika fostringsmetoder för att kunna leda verksamhetsinriktade grupper.

De studerande ska kunna bedöma den funktionshindrades och familjens behov av utomstående hjälp och deras förmåga att klara de dagliga sysslorna. De studerande ska som medlemmar av en arbetsgrupp kunna handleda i möjligheterna till samhälleligt stöd.

De studerande ska ha beredskap att ge god vård i livets slutskede åt en funktionshindrad människa och trösta en döende människa samt de anhöriga. De studerande ska kunna diskutera om existentiella frågor: Självvård, smärta, lidande och eutanasi.

5.7 Inläring i arbete, 14 sv (7+7)

De studerande ska kunna reflektera över livsfrågorna, ta emot handledning och se utvärderingen som ett led i den egna utvecklingen. De ska med respekt bemöta funktionshindrade och anhöriga, ge god vård och omsorg samt diskutera existentiella frågor med patienter och anhöriga. De bör känna till arbetsplatsens organisation, verksamhetsprinciper och kvalitetsprogram, samt fördjupa sitt professionella förhållningssätt under handledning. De ska kunna presentera sitt lärdomsprov i samarbete med t ex praktikplatsen.

Inläring i arbete kan ske på följande enheter: verksamheter vid kommuner, privata serviceproducenter, handikapporganisationer, boendeenheter, servicehus, familjehem, familjevård, familjer och barnomsorg samt undervisning och fritidshem, anstaltvård, arbets- och verksamhetscentra och arbete med stöd.

6. FRITT VALBARA STUDIER, 2 sv

Studierna kan bestå av studier i enlighet med arbetslivets regionala och lokala behov, andra studier som fördjupar eller breddar de yrkesinriktade studierna, av gemensamma studier eller av gymnasiestudier, t.ex. handikappmässor.

7. LÄRDOMSPROV, 3 sv

De studerande ska kunna utarbeta ett lärdomsprov som kan bestå av en uppgiftshelhet som sammanfattar studierna eller som visar specialkunnande inom ett delområde av examen. Det kan vara fråga om ett skriftligt arbete, ett multimedie- eller hypermediearbete, en utredning, ett projektarbete eller en produkt. Lärdomsprovet ska uppfylla målen i examen.

De studerande ska kunna planera lärdomsprovet i enlighet med eget intresse och egen yrkesinriktning. De studerande ska kunna arbeta självständigt, logiskt och systematiskt. De ska kunna skaffa fram information från olika källor och förhålla sig kritiskt till informationen de får. De ska kunna förena kunnande från olika delområden i examen och använda ändamålsenliga arbetsmetoder. De ska självständigt kunna lösa problem och bedöma hur lärdomsprovet framskrider och även dess resultat. De ska kunna presentera sitt lärdomsprov både skriftligt och muntligt.

